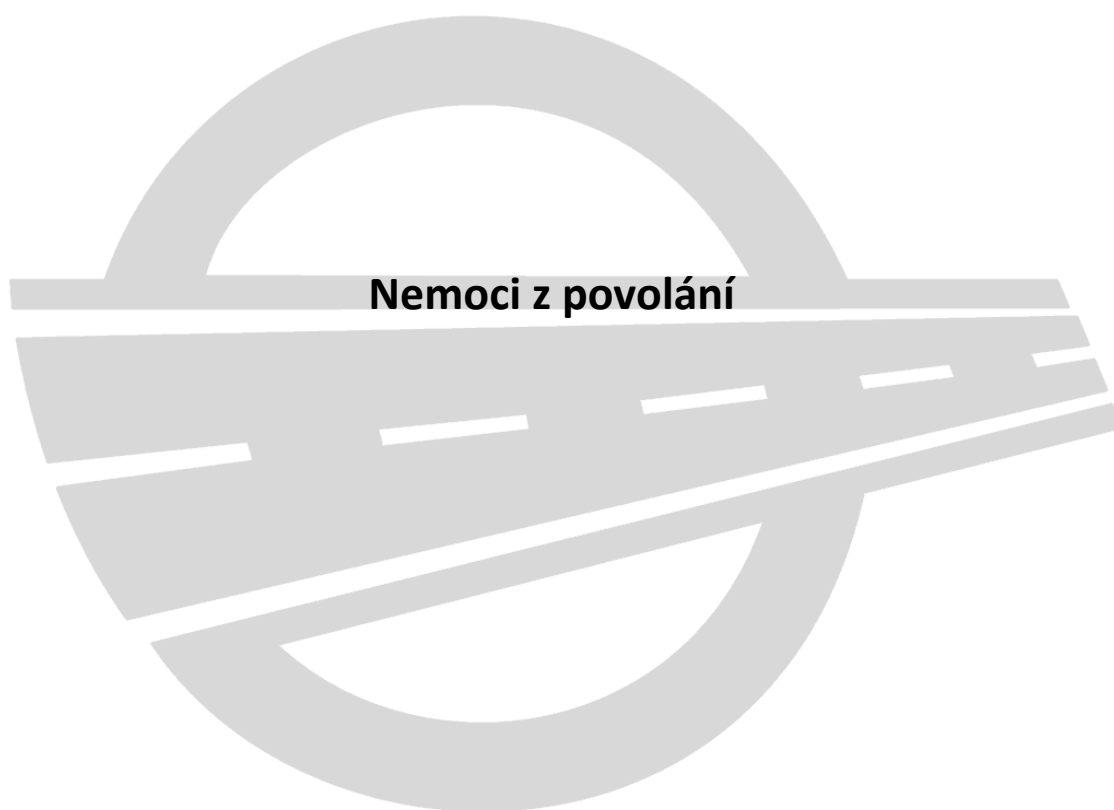

PRŮVODCE V OBLASTI BOZP
pro odborové organizace OS DOSIA
č. 1/2023

OBSAH:

1.	Úvod	3
2.	Právní předpisy	3
3.	Co je nemoc z povolání?	4
4.	Ohrožení nemocí z povolání	5
5.	Posuzování nemocí z povolání (ohrožení nemocí z povolání)	5
6.	Odškodnění při nemoci z povolání	14
7.	Závěr	14

1. Úvod

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

v tomto materiálu Vám přináším přehled základních právních předpisů, které se týkají nemocí z povolání, základní informace o nemoci z povolání a ohrožení touto nemocí.

Pokusím se přiblížit postup při posuzování a uznávání nemocí z povolání a okruh osob, kterým se předává lékařský posudek o nemoci z povolání, podmínky, za nichž nemoc nelze nadále uznat za nemoc z povolání a také náležitosti lékařského posudku.

Doufám, že Vám tento informační materiál usnadní orientaci v oblasti BOZP a bude Vám užitečným pomocníkem při Vaší nelehké práci odborových funkcionářů.

2. Právní předpisy

Základními právními předpisy, které řeší nemoci z povolání, uznávání nemocí z povolání, neuznání nemocí z povolání nebo o ukončení nemocí z povolání jsou, včetně zpracování osobních údajů:

- zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů (dále též „ZP“);
- zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování (zákon o zdravotních službách), ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů;
- nařízení vlády č. 290/1995 Sb., kterým se stanoví seznam nemocí z povolání, ve znění pozdějších předpisů;
- nařízení vlády č. 276/2015 Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění způsobené pracovním úrazem nebo nemocí z povolání, ve znění pozdějších předpisů;
- vyhláška č. 104/2012 Sb., o stanovení bližších požadavků na postup při posuzování a uznávání nemocí z povolání a okruh osob, kterým se předává lékařský posudek o nemoci z povolání,

podmínky, za nichž nemoc nelze nadále uznat za nemoc z povolání, a náležitosti lékařského posudku (vyhláška o posuzování nemocí z povolání).

3. Co je nemoc z povolání?

Dle nařízení vlády č. 290/1995 Sb. nemoci z povolání jsou nemoci vznikající nepříznivým působením chemických, fyzikálních, biologických nebo jiných škodlivých vlivů, pokud vznikly za podmínek uvedených v seznamu nemocí z povolání. Nemocí z povolání se rozumí též akutní otrava vznikající nepříznivým působením chemických látek.

Aby nemoc byla uznaná za nemoc z povolání, musí být současně splněny tři základní podmínky:

- nemoc musí být uvedena v seznamu nemocí z povolání (seznam nemocí z povolání je uveden v příloze nařízení vlády č. 290/1995 Sb.);
- nemoc musí mít určitý stupeň klinické závažnosti (stanovuje poskytovatel v oboru pracovní lékařství, který získal od ministerstva povolení k uznávání nemocí z povolání);
- zároveň musí být prokazatelné, že posuzovaná osoba pracovala v prostředí a podmínkách, za jakých nemoc z povolání vzniká (popis podmínek pro vznik nemoci z povolání je též uveden v příloze nařízení vlády č. 290/1995 Sb. a ověřuje je především příslušný orgán ochrany veřejného zdraví)

Seznam nemocí z povolání je rozdělen do 6 kapitol, přičemž celkový počet nemocí z povolání je 87:

Kapitola I	Nemoci z povolání způsobené chemickými látkami	58
Kapitola II	Nemoci z povolání způsobené fyzikálními faktory	11
Kapitola III	Nemoci z povolání, týkající se dýchacích cest, plic, pohrudnice a pobřišnice	13
Kapitola IV	Nemoci z povolání kožní	1
Kapitola V	Nemoci z povolání přenosné a parazitární	3
Kapitola VI	Nemoci z povolání způsobené ostatními faktory a činiteli	1

Od 1. 1. 2023 je mezi nemocí z povolání přidáno chronické onemocnění bederní páteře způsobené dlouhodobým přetěžováním těžkou fyzickou prací. Konkrétní ustanovení je uvedeno v příloze nařízení vlády č. 290/1995 Sb. v kapitole II v bodu 11.

4. Ohrožení nemocí z povolání

Ohrožení nemocí z povolání řeší ZP v § 347 odst. 1:

Ohrožením nemocí z povolání se rozumí takové změny zdravotního stavu, jež vznikly při výkonu práce nepříznivým působením podmínek, za nichž vznikají nemoci z povolání, avšak nedosahují takového stupně poškození zdravotního stavu, který lze posoudit jako nemoc z povolání, a další výkon práce za stejných podmínek by vedl ke vzniku nemoci z povolání. Lékařský posudek o ohrožení nemocí z povolání vydává poskytovatel zdravotních služeb příslušný k vydání lékařského posudku o nemoci z povolání. Vláda může stanovit nařízením, které změny zdravotního stavu jsou ohrožením nemocí z povolání, a podmínky, za jakých se uznávají.

Dle vyhlášky č. 104/2012 Sb. § 5 se při posuzování a uznávání ohrožení nemocí z povolání postupuje obdobně jako při posuzování a uznávání nemoci z povolání.

5. Posuzování nemocí z povolání (ohrožení nemocí z povolání)

Základní právní úprava pro posuzování a uznávání nemocí z povolání je obsažena v zákoně č. 373/2011 Sb. v §§ 61 až 68:

Posuzování a uznávání nemocí z povolání

§ 61

(1) *Zdravotní stav osoby v souvislosti s nemocí z povolání zjišťují a posuzují poskytovatelé pracovnělékařských služeb.*

(2) *Nemoci z povolání posuzují, uznávají a vývoj zdravotního stavu osoby s uznanou nemocí z povolání sledují poskytovatelé v oboru pracovní lékařství, kteří získali povolení ministerstva k uznávání nemocí z povolání, pokud dále není uvedeno jinak; pro tyto účely mohou též provádět, je-li to účelné, vyšetření pro zjištění zdravotního stavu. Posuzujícím lékařem je lékař se specializovanou způsobilostí nebo se zvláštní odbornou způsobilostí v oboru pracovní lékařství.*

§ 62

(1) *Poskytovatel uvedený v § 61 odst. 2 nemoci z povolání uznává na základě*

- a)** *zjištění zdravotního stavu poskytovatelem uvedeným v § 61 odst. 1, a to včetně zjištění zdravotního stavu před vznikem onemocnění a výsledků jím vyžádaných odborných vyšetření a jeho stanoviska,*

b) výsledků dalších odborných vyšetření, pokud je to důvodné, vyžádaných nebo provedených poskytovatelem uvedeným v § 61 odst. 2 a

c) ověření podmínek vzniku nemocí z povolání podle odstavce 3.

(2) *Poskytovatel uvedený v § 61 odst. 1 a registrující poskytovatel za účelem posouzení a uznání nemoci z povolání předá poskytovateli uvedenému v § 61 odst. 2 kopii zdravotnické dokumentace v rozsahu potřebném k posouzení nemoci. Obdobně se postupuje, nespĺňuje-li nemoc posuzované osoby nadále podmínky pro trvání nemoci z povolání stanovené prováděcím právním předpisem podle § 65.*

(3) *Ověřování podmínek vzniku nemocí z povolání provádí*

a) příslušné orgány ochrany veřejného zdraví podle zákona o ochraně veřejného zdraví,

b) Státní úřad pro jadernou bezpečnost, jde-li o podezření na vznik nemoci z povolání v souvislosti s prací v podmínkách ionizujícího záření,

c) poskytovatel pracovnělékařských služeb uvedený v § 61 odst. 2, jde-li o podezření na vznik nemoci z povolání při výkonu práce v zahraničí, k níž byl zaměstnanec vyslán zaměstnavatelem se sídlem v České republice, a to na základě sdělení posuzovanou osobou a podrobného písemného vyjádření vysílajícího zaměstnavatele o podmínkách, za kterých byla práce v zahraničí vykonávána, popřípadě dalších zjištění z místa výkonu práce.

Výsledky ověření podmínek vzniku nemoci z povolání jsou pro poskytovatele posuzujícího nemoc z povolání závazné.

(4) *V případě osob trvale žijících v zahraničí se při posuzování a uznávání nemocí z povolání vychází z lékařské zprávy vydané v zemi pobytu posuzované osoby a ověřené k tomu příslušným orgánem země, pokud z vyhlášených mezinárodních smluv, jimiž je Česká republika vázána, nevyplývá jinak; k lékařské zprávě musí být připojen její úředně ověřený překlad do českého jazyka; překlad se nevyžaduje, jde-li o lékařskou zprávu ve slovenském jazyce.*

(5) *Ze závěru lékařského posudku musí být zřejmé, zda se nemoc posuzované osoby uznává nebo neuznává jako nemoc z povolání, nebo zda nemoc posuzované osoby již nadále nespĺňuje podmínky pro uznání nemoci z povolání stanovené prováděcím právním předpisem podle § 65. Poskytovatel uvedený v § 61 odst. 2, který vydal lékařský posudek, zajistí neprodleně jeho prokazatelné předání osobám podle § 44 odst. 1 a dalším osobám, kterým uplatněním lékařského posudku vznikají práva nebo povinnosti, jejichž okruh je vymezen prováděcím právním předpisem podle § 65.*

§ 63

(1) *Ošetřující lékař je povinen odeslat k poskytovateli uvedenému v § 61 odst. 1 nebo 2 osobu, u níž na základě odborného vyšetření vzniklo důvodné podezření na nemoc z povolání, nebo k poskytovateli uvedenému v § 61 odst. 2, je-li podezření, že nemoc již nadále nespĺňuje podmínky pro uznání nemoci z povolání. Povinnost odeslat zaměstnance k poskytovateli uvedenému v § 61 odst. 1 nebo 2 má též*

zaměstnavatel, má-li důvodné podezření na vznik nemoci z povolání, nebo k poskytovateli uvedenému v § 61 odst. 2, má-li podezření, že nemoc již nadále nesplňuje podmínky pro uznání nemoci z povolání.

(2) V případě, že poskytovatel uvedený v § 61 odst. 2 zjistí, že vycházel při posuzování nemoci z povolání z nesprávných údajů, vyrozumí o této skutečnosti posuzovanou osobu a osoby, kterým v souvislosti s uplatněním lékařského posudku vznikají práva a povinnosti, jsou-li mu tyto osoby známy, a provede z vlastního podnětu nové posouzení zdravotního stavu posuzované osoby; na základě nového posouzení vydá nový lékařský posudek a zajistí neprodleně jeho předání osobám podle § 44 odst. 1 a dalším osobám, jejichž okruh je vymezen prováděcím právním předpisem podle § 65.

(3) V případě podezření na vznik nemoci z povolání nebo podezření, že nemoc již nadále nesplňuje podmínky pro uznání nemoci z povolání, je posuzovaná osoba povinna podrobit se odbornému vyšetření indikovanému poskytovatelem uvedeným v § 61 odst. 1 nebo 2, a to u poskytovatele, kterého mu tento poskytovatel určí. Poskytovatel uvedený v § 61 odst. 1 nebo 2 určenému poskytovateli sdělí skutečnosti, které vedly k podezření podle věty první. Určený poskytovatel je povinen provést odborné vyšetření v termínu dohodnutém s posuzovanou osobou, nejdéle však do 30 dnů od dne sdělení poskytovatelem pracovnělékařských služeb.

(4) Jestliže se posuzovaná osoba odmítne podrobit odbornému vyšetření, nahlíží se na ni jako na osobu, která nemocí z povolání netrpí. Uvedenou skutečnost musí poskytovatel sdělit prokazatelným způsobem osobě povinné k náhradě újmy na zdraví a jiné nemajetkové újmy, pokud je mu známa. Lékařský posudek se nevydává.

§ 64

Zaměstnavatel je povinen umožnit pověřeným zaměstnancům poskytovatele uvedeného v § 61 odst. 1 nebo 2 vstup na pracoviště, kde zaměstnanec nebo bývalý zaměstnanec pracuje nebo pracoval za podmínek, jejichž vlivem posuzovaná nemoc z povolání vznikla, a to za účelem zjištění dalších skutečností nebo provedení klinického testu, popřípadě odebrání vzorku materiálu nebo pořízení audiovizuálního záznamu potřebného k posouzení nemoci z povolání. Zaměstnavatel je též povinen pro zajištění objektivity šetření a ověření podmínek vzniku nemoci z povolání umožnit vstup na pracoviště bývalému zaměstnanci. Zaměstnavatel je rovněž povinen umožnit pro účely ověřování podmínek vzniku nemoci z povolání vstup na pracoviště pověřeným zaměstnancům orgánu ochrany veřejného zdraví podle § 62 odst. 3 písm. a) a Státního úřadu pro jadernou bezpečnost podle § 62 odst. 3 písm. b).

§ 65

Prováděcí právní předpis stanoví

- a) bližší požadavky na postup při posuzování a uznávání nemoci z povolání,
- b) bližší požadavky na postup při posuzování nemoci z povolání v případech, kdy nemoc nadále nesplňuje podmínky nemoci z povolání,

- c) okruh osob, kterým poskytovatelé uvedení v § 61 odst. 2 předávají lékařský posudek o nemoci z povolání,*
- d) podmínky, za nichž nelze nemoc nadále uznat za nemoc z povolání,*
- e) náležitosti lékařského posudku, kterým se uznává nemoc z povolání nebo kterým se nemoc neuznává jako nemoc z povolání.*

Povolení k uznávání nemocí z povolání

§ 66

(1) Ministerstvo udělí povolení k uznávání nemocí z povolání poskytovateli v oboru pracovní lékařství, na základě jeho žádosti, která obsahuje

- a) identifikační údaje poskytovatele,*
- b) kopii oprávnění k poskytování zdravotních služeb v oboru pracovní lékařství,*
- c) rozsah a objem zdravotních služeb, které je schopen zajistit, a jejich minimální personální zabezpečení,*
- d) dobu poskytování pracovnělékařských služeb, která musí trvat nejméně 5 let,*
- e) technické a věcné vybavení zdravotnického zařízení,*
- f) počet provedených jednotlivých odborných vyšetření a počet posuzovaných osob ve vztahu k nemocem z povolání za poslední 3 roky před podáním žádosti, pokud tuto činnost v minulosti vykonával.*

(2) Poskytovatel může podat žádost na základě výzvy zveřejněné ministerstvem. Výzva ministerstva obsahuje

- a) místo, kam se žádosti předkládají,*
- b) lhůtu pro předložení žádostí,*
- c) území, pro které mají být zdravotní služby poskytovány,*
- d) požadavky na rozsah a objem požadovaných zdravotních služeb.*

(3) Ministerstvo po posouzení podkladů v žádostech jednotlivých žadatelů a skutečností v nich uvedených vyřadí poskytovatele, kteří nevyhověli podmínkám vymezeným ve výzvě, a u ostatních určí pořadí ve vztahu k území, pro které mají být zdravotní služby poskytovány. Kritérii pro určování pořadí žadatelů jsou kvalifikační předpoklad, doba a rozsah praxe a rozsah služeb, které jsou nabízeny. Povolení k uznávání nemocí z povolání lze udělit poskytovatelům v pořadí určeném podle věty první. Povolení se uděluje na dobu 10 let.

(4) Ministerstvo může udělit povolení k uznávání nemocí z povolání na základě určeného pořadí pouze poskytovateli,

- a)** který poskytuje pracovnělékařské služby po dobu nejméně 5 let a
- b)** u něhož posuzování a uznávání nemocí z povolání provádějí nejméně 2 lékaři se specializovanou způsobilostí nebo se zvláštní odbornou způsobilostí v oboru pracovní lékařství, a to každý v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby.

(5) Povolení k uznávání nemocí z povolání obsahuje

- a)** údaje podle odstavce 1 písm. a),
- b)** vymezení území, pro které mají být zdravotní služby poskytovány,
- c)** rozsah a objem zajišťovaných zdravotních služeb.

(6) Ministerstvo zveřejní seznam poskytovatelů, kterým udělilo povolení k uznávání nemocí z povolání, způsobem umožňujícím dálkový přístup.

§ 66a

(1) Ministerstvo z moci úřední rozhodne, který z poskytovatelů v oboru pracovní lékařství, jenž je držitelem povolení k uznávání nemocí z povolání, zajistí pro dané území, se zohledněním jeho dostupnosti pro pacienty, posuzování a uznávání nemocí z povolání, jestliže

- a)** žádný poskytovatel pracovnělékařských služeb na základě výzvy ministerstva podle § 66 odst. 2 nepředloží žádost o povolení k uznávání nemocí z povolání podle § 66 odst. 1,
- b)** není žadatelem o povolení k uznávání nemocí z povolání splněna podmínka posuzování nemocí z povolání alespoň 2 lékaři se specializovanou způsobilostí nebo se zvláštní odbornou způsobilostí v oboru pracovní lékařství, a to každým z nich v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby, nebo
- c)** povolení k uznávání nemocí z povolání zanikne podle § 68 odst. 1.

(2) Ministerstvo

- a)** může rozhodnutím podle odstavce 1 určit pouze poskytovatele pracovnělékařských služeb, který poskytuje pracovnělékařské služby po dobu nejméně 5 let a u něhož posuzování a uznávání nemocí z povolání provádějí nejméně 2 lékaři se specializovanou způsobilostí nebo se zvláštní odbornou způsobilostí v oboru pracovní lékařství, a to každý v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby,
- b)** v rozhodnutí podle odstavce 1 vymezí území, pro které mají být zdravotní služby poskytovány, rozsah a objem zajišťovaných zdravotních služeb a dobu, po kterou má být posuzování a uznávání nemocí z povolání zajišťováno.

§ 67

Poskytovatel je povinen písemně oznámit ministerstvu změny všech údajů a podmínek, za nichž bylo povolení k uznávání nemocí z povolání uděleno, a to do 15 dnů ode dne jejich vzniku.

§ 68

(1) Povolení k uznávání nemocí z povolání zaniká

- a) dnem zániku oprávnění k poskytování zdravotních služeb v oboru pracovní lékařství,
- b) odejmutím povolení ministerstvem.

(2) Ministerstvo povolení k uznávání nemocí z povolání

- a) odejme, jestliže o to poskytovatel požádá nebo nezajišťuje zdravotní službu pro území uvedené v povolení,
- b) může odejmout, jestliže poskytovatel
  1. přestal splňovat některou z podmínek podle § 66 odst. 1 písm. e) nebo § 66 odst. 5 písm. c),
  2. závažným způsobem nebo opakovaně porušil povinnost stanovenou pro uznávání nemocí z povolání tímto zákonem nebo jiným právním předpisem.

(3) Jde-li o poskytovatele, kterému po skončení období, na něž mu bylo vydáno povolení k uznávání nemocí z povolání, nebylo podle § 66 uděleno nové povolení k uznávání nemocí z povolání, použijí se pro nakládání se zdravotnickou dokumentací obdobně ustanovení zákona o zdravotních službách upravující nakládání se zdravotnickou dokumentací při zániku poskytovatele s tím, že zdravotnickou dokumentaci do doby jejího předání novému poskytovateli příslušnému k uznávání nemocí z povolání přebírá ministerstvo.

Na základě § 65 zákona č. 373/2011 Sb. stanoví vyhláška č. 104/2012 Sb. bližší požadavky na postup při uznávání nemocí z povolání, dále okruh osob, kterým se předává lékařský posudek o nemoci z povolání, podmínky, za nichž nemoc nelze nadále uznat za nemoc z povolání a náležitosti lékařského posudku.

§ 1

Nemoci z povolání podle nařízení vlády, kterým se stanoví seznam nemocí z povolání, (dále jen „nařízení vlády“) posuzují a uznávají poskytovatelé v oboru pracovní lékařství, v jejichž území vymezeném v povolení k uznávání nemocí z povolání podle zákona o specifických zdravotních službách se ke dni zahájení posuzování zdravotního stavu posuzované osoby za účelem vydání lékařského posudku podle § 3 odst. 1 nachází

- a) místo výkonu práce nebo služby, kde je důvodné podezření, že posuzovaná osoba pracuje nebo naposledy pracovala za podmínek, jejichž vlivem posuzovaná nemoc z povolání vzniká, a základní pracovněprávní vztah, služební poměr nebo jiný obdobný vztah (dále jen „pracovněprávní vztah“) posuzované osoby k zaměstnavateli trvá,

- b) sídlo nebo místo podnikání vysílajícího zaměstnavatele nebo místo usazení organizační složky nebo podniku zaměstnavatele se sídlem mimo území České republiky, a to v případě výkonu práce nebo služby v zahraničí, pokud trvá pracovněprávní vztah posuzované osoby k zaměstnavateli, u které je důvodné podezření, že posuzovaná osoba pracuje nebo pracovala za podmínek, jejichž vlivem posuzovaná nemoc z povolání vzniká,*
- c) adresa místa trvalého pobytu posuzované osoby, která již není v pracovněprávním vztahu k zaměstnavateli a u které je důvodné podezření, že pracovala za podmínek, jejichž vlivem posuzovaná nemoc z povolání vzniká, nebo*
- d) sídlo nebo místo podnikání vysílajícího zaměstnavatele nebo místo usazení organizační složky nebo podniku zaměstnavatele se sídlem mimo území České republiky, je-li důvodné podezření, že posuzovaná osoba žijící v zahraničí, která již není v pracovněprávním vztahu k tomuto zaměstnavateli, pracovala naposledy za podmínek, jejichž vlivem nemoci z povolání vznikají.*

§ 2

Podmínky, za nichž nelze nemoc, která byla uznaná za nemoc z povolání podle nařízení vlády, nadále uznat za nemoc z povolání, jsou uvedeny v příloze k této vyhlášce. Tyto podmínky se zjišťují na základě posouzení zdravotního stavu posuzované osoby a výsledků odborných vyšetření vyžádaných nebo provedených poskytovatelem v oboru pracovní lékařství, pokud je to důvodné.

§ 3

(1) *Lékařský posudek o uznání nemoci z povolání, o neuznání nemoci za nemoc z povolání nebo o ukončení nemoci z povolání (dále jen „posudek o nemoci z povolání“) poskytovatel v oboru pracovní lékařství prokazatelně předá*

- a) zaměstnavateli, u něhož posuzovaná osoba pracovala naposledy před zjištěním nemoci z povolání za podmínek, za kterých nemoc z povolání vzniká, nebo před zjištěním nemoci neuznané jako nemoc z povolání, nebo*
- b) jinému subjektu, který poskytuje peněžité plnění související s nemocí z povolání; subjektu, který poskytuje peněžité plnění související s nemocí z povolání, se nepředává posudek o neuznání nemoci z povolání.*

(2) *Posudek o nemoci z povolání, u kterého nastaly podle zákona o specifických zdravotních službách právní účinky, předá poskytovatel v oboru pracovní lékařství bez zbytečného odkladu*

- a) registrujícímu poskytovateli v oboru všeobecné praktické lékařství,*
- b) příslušnému poskytovateli pracovnělékařské služby, jde-li o zaměstnance,*
- c) příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví nebo Státnímu úřadu pro jadernou bezpečnost u onemocnění, které mohlo vzniknout v souvislosti s prací s ionizujícím zářením nebo radioaktivními látkami, a to v případě, kdy byl příslušný orgán nebo úřad požádán o ověření*

podmínek vzniku nemoci z povolání; posudek o ukončení nemoci z povolání se příslušnému orgánu nebo úřadu nepředává,

d) zdravotní pojišťovně, u které je posuzovaná osoba pojištěna, s výjimkou posudku o neuznání nemoci z povolání.

§ 4

Posudek o nemoci z povolání obsahuje

a) náležitosti podle jiného právního předpisu stanovícího náležitosti a obsah zdravotnické dokumentace,

b) identifikační údaje zaměstnavatele v rozsahu

1. obchodní firmu nebo název a adresu sídla podnikatele nebo organizační složky zahraniční osoby na území České republiky, identifikační číslo osoby, bylo-li přiděleno, je-li zaměstnavatelem právnická osoba,

2. adresu místa podnikání, jméno, popřípadě jména, příjmení, adresu místa trvalého pobytu nebo adresu místa hlášeného přechodného pobytu na území České republiky nad 90 dnů nebo adresu místa trvalého pobytu cizince na území České republiky nebo bydliště v cizině, je-li zaměstnavatelem fyzická osoba,

3. název, sídlo a identifikační číslo organizační složky státu nebo kraje nebo obce, je-li zaměstnavatelem stát, kraj nebo obec,

c) datum

1. zjištění nemoci, kterým je den vyšetření, při kterém bylo poprvé prokázáno onemocnění uznané později za nemoc z povolání, a to ve stupni závažnosti poruchy, pokud je stanoven nařízením vlády,

2. učinění závěru, že nemoc splňuje podmínky, za nichž ji nelze nadále uznat za nemoc z povolání, jde-li o ukončení nemoci z povolání, nebo

3. učinění závěru, že nemoc nesplňuje podmínky pro uznání za nemoc z povolání,

d) označení příslušné kapitoly a položky seznamu nemocí z povolání podle nařízení vlády, jde-li o nemoc uvedenou v písmenu c) bodě 1.

§ 5

Podle § 1 až 4 se postupuje obdobně, jde-li o posuzování a uznávání ohrožení nemocí z povolání.

Pokud tedy shrnu postup při podezření na nemoc z povolání, pak je následovný:

- Zaměstnanec oznámí podezření na nemoc z povolání lékaři a má na výběr ze tří skupin lékařů:
  - 1. registrující poskytovatel (ošetřující lékař) nebo
  - 2. poskytovatel pracovnělékařských služeb nebo
  - 3. přímo poskytovatel v oboru pracovního lékařství, který získal povolení ministerstva k uznávání nemocí z povolání.
- Samozřejmě je nutné informovat též zaměstnavatele vyžádáním si mimořádné pracovnělékařské prohlídky, na kterou je zaměstnavatel povinen zaměstnance vyslat v souladu s § 55 odst. 1 písm. e) zákona č. 373/2011 Sb., i když povinnost informovat zaměstnavatele má dle § 57 odst. 1 písm. j) zákona č. 373/2011 Sb. poskytovatel pracovnělékařských služeb, případně dle § 45 odst. 2 zákona č. 373/2011 Sb. ošetřující lékař (jak se říká, jistota je jistota).
- Lékaři musí mezi sebou komunikovat, takže se o situaci musí vždy dozvědět poskytovatel pracovnělékařských služeb, aby posoudil, zda zaměstnanec může či nemůže nadále vykonávat dosavadní práci a poskytovatel v oboru pracovní lékařství, který získal povolení ministerstva k uznávání nemocí z povolání, aby určil, zda nemoc je nemocí z povolání nebo ne, případně zda jde o ohrožení nemocí z povolání.
- Poté je provedeno šetření u zaměstnavatele z důvodu ověření podmínek vzniku nemoci z povolání (provádí orgán ochrany veřejného zdraví) a výsledek předá poskytovateli v oboru pracovní lékařství, který posuzuje, zda se jedná o nemoc z povolání nebo ne.
- Pokud poskytovatel v oboru pracovní lékařství, který získal povolení ministerstva k uznávání nemocí z povolání, potvrdí nemoc z povolání, poskytovatel pracovnělékařských služeb vydá lékařský posudek o dlouhodobém pozbytí zdravotní způsobilosti k práci pro nemoc z povolání, nebyl-li ještě vydán. Pokud byl lékařský posudek o dlouhodobém pozbytí zdravotní způsobilosti k práci vydán dříve, než posudek o uznání nemoci jako nemoci z povolání, vydá poskytovatel pracovnělékařských služeb na žádost zaměstnavatele lékařský posudek pro účely pracovněprávních vztahů.
- Zaměstnavatel převede zaměstnance na jinou práci, popřípadě řeší výpověď dle § 52 písm. d) ZP.

Důležité upozornění v souvislosti s výpovědí danou pro dlouhodobé pozbytí zdravotní způsobilosti k práci:

V případě, že je zaměstnanec vyslán na mimořádnou pracovnělékařskou prohlídku nebo na periodickou prohlídku a poskytovatel pracovnělékařských služeb vystaví lékařský posudek o dlouhodobém pozbytí zdravotní způsobilosti, ale neuvede důvod dlouhodobého pozbytí zdravotní způsobilosti, nemůže zaměstnavatel dát zaměstnanci výpověď, protože není určeno, dle jakého § ZP (§ 52 písm. d) – pracovní

úraz, nemoc z povolání nebo ohrožení touto nemocí, § 52 písm. e) – tzv. obecné příčiny) by ji mohl dát. Až teprve v okamžiku, kdy je vystaven lékařský posudek o důvodu dlouhodobého pozbytí zdravotní způsobilosti (lékařský posudek vydaný pro účely pracovněprávních vztahů dle § 43 odst. 5 zákona č. 373/2011 Sb.), tedy zda se jedná o tzv. obecné příčiny nebo o nemoc z povolání nebo ohrožení touto nemocí či následek pracovního úrazu, teprve tehdy může zaměstnavatel dát zaměstnanci výpověď (toto vyslovil nejvyšší soud rozsudkem ze dne 16. 12. 2013).

6. Odškodnění při nemoci z povolání

Zjednodušeně lze říct, že zaměstnanec má nárok na odškodnění stejně jako při pracovním úrazu.

Dle § 269 odst. 2 ZP je zaměstnavatel povinen nahradit zaměstnanci škodu nebo nemajetkovou újmu vzniklou nemocí z povolání, jestliže zaměstnanec naposledy před jejím zjištěním pracoval u zaměstnavatele za podmínek, za nichž vzniká nemoc z povolání, kterou byl postižen.

Další odškodnění vyplývající z ustanovení §§ 270 až 275 ZP se vztahují na pracovní úraz i na nemoc z povolání. Ohodnocení bolesti a ztížení společenského uplatnění pro jednotlivá poškození zdraví způsobená nemocí z povolání jsou uvedené v nařízení vlády č. 276/2015 Sb.

V případě výpovědi dle § 52 písm. d) ZP (vztahuje se též na rozvázání pracovního poměru dohodou z týchž důvodů) náleží zaměstnanci odstupné dle § 67 odst. 2 ZP ve výši nejméně dvanáctinásobku průměrného výdělku. Pokud se však zaměstnavatel zcela zproští své povinnosti podle § 270 odst. 1 ZP, odstupné podle věty druhé zaměstnanci nepřísluší.

7. Závěr

Na závěr bych chtěl upozornit ještě jednou na § 63 odst. 4 zákona č. 373/2011 Sb. „Jestliže se posuzovaná osoba odmítne podrobit odbornému vyšetření, nahlíží se na ni jako na osobu, která nemocí z povolání netrpí. Uvedenou skutečnost musí poskytovatel sdělit prokazatelným způsobem osobě povinné k náhradě újmy na zdraví a jiné nemajetkové újmy, pokud je mu známa. Lékařský posudek se nevydává.“

Nevydáním lékařského posudku je v tomto případě myšlen lékařský posudek poskytovatele v oboru pracovní lékařství, který posuzuje a uznává nemoc z povolání.

Poskytovatel pracovnělékařských služeb v tomto případě samozřejmě vydá lékařský posudek o dlouhodobém pozbytí zdravotní způsobilosti, kde bude jako důvod uvedeno „z obecných příčin“ a zaměstnanec tak ztrácí veškerý nárok na náhradu škody nebo nemajetkové újmy včetně nároku na odstupné dle § 67 odst. 2 ZP.

Zaměstnanec se prostě musí řídit tím, co je mu sdělováno poskytovatelem v oboru pracovního lékařství a poskytovatelem pracovnělékařských služeb.

Zpracoval: Petr Vozáb, svazový inspektor bezpečnosti práce OS DOSIA

Kontaktní údaje:

adresa: Odborový svaz pracovníků dopravy, silničního hospodářství a autoopravárenství Čech a Moravy
Táboritská 1000/23
130 00 Praha 3

mobil: + 420 737 246 022

e-mail: vozab.petr@dosia.cz